

hogy „...nem a természetes élet lesz az erkölcsös élet, hanem az erkölcsi elveknek megfelelő életet mondjuk természetszerinti életnek“ (44. l.). Szeretnők, ha a jövőben a szerzőtől az erkölcsi törvényekről szóló résznek kimerítőbb tárgyalását is olvashatnók.

Ez ismertetés írója úgy látja, hogy az igaz, jó és szép ugyan sajátos értékek, de az igazság keretében éppen olyan egységet alkotnak, mint ahogyan az értelem, érzelem és akarat egységet alkot a lelki életben. Könyvünk szerzője egy helyen bizonyos merevséggel elválasztja ugyan egymástól az abszolút értékeket, azonban ennek ellenére az esztétikai érték fejtegetése során nagyon helyesen megcsillogtatja az etikai értéket is.

A pedagógia értékelméleti háttérének mélyítése, nevelésünk eszményi voltának erősítése szempontjából a nevelők figyelmébe ajánlom e könyvet.

*Frank Antal.*

**Die pädagogische Hochschule als vollständige Einrichtung für einheitliche Lehrerbildung von Dr. Hermann Walsemann, Oberlyzealdirektor. (Deutsche Erziehung, Schriften für selbständige Erziehungswissenschaft und Erziehungskunst. Heft 5.) Greifswald, 1922. (28 l.)**

Walsemann e füzetében a tanítóképzés reformjára vonatkozó németországi mozgalomnak egyik irányelvével ismerkedünk meg. Arra nézve, hogy a népiskolai tanítónak általános alapműveltségét középiskolán kell szereznie, illetőleg tanulmányainak e részét érettségi vizsgálattal betetőznie, ma már általános a megegyezés Németországban és ezt a meggyőződést az 1920-i Reichsschulkonferenz egyhangúlag ki is fejezte. Evvel az elhatározással természetesen megszünt Németországban az eddigi tanítóképző-intézet (Seminar) létjoga. A régi tanítóképző-intézetek egy részét már meg is szüntették, valamint eltörölték az előkészítő iskolákat, az ú. n. Präparandenschulákat is. De ezek a tények az elé a nagy kérdés elé állították a német tanügyi köröket, hogy a tanítók hivatásszerű, illetőleg pedagógiai képzését mely intézmény végezze. A tanügyi közvélemény jelentékeny része, mindenekelőtt maga a népiskolai tanítóóság a régi egyetemeket tartja erre hivatottaknak, esetleg egy új fakultás, a pedagógiai fakultás hozzátételével, egy másik része pedig külön e célú szolgáló, újfajta főiskolák, ú. n. pedagógiai főiskolák teremtését tartja szükségesnek. Ez a kérdés: a fennálló egyetemek vagy külön pedagógiai főiskolák intézzék-e a népiskolai tanítók képzését, komplikálódik, de nem esik össze avval a másik kérdéssel, vajjon a középiskolai tanároknak (az Oberlehreknek) és a népiskolai tanítóknak képzését végezheti-e egy és ugyanazon intézmény vagy sem. Azok, kik a tanárképzés és a tanítóképzés feladatait egymástól teljesen elütőknek és a kétféle feladatnak egy intézményre való bízását helytelennek vélik, természetesen külön főiskolát tartanak szükségesnek a tanítóképzés céljaira, de azok között is, kik egységes úton induló

képzést kívánnak tanítók és tanárok részére, vannak olyanok, kik erre a célra külön újfajta főiskolák szervezését javasolják. Az utóbbiak közé tartozik füzetünk szerzője, Walsemann is. Ő mindennemű tanító- és tanárképzést a pedagógiai főiskolára akar bízni olyformán, hogy ennek három évfolyama (6 féléve) alatt történjék az elemi népiskolára, a Grundschuléra, vagyis az iskolázás első hat évére képesített tanító képzése, négy évfolyama (8 féléve) alatt a középiskola alsó részére, a Mittelschuléra, vagyis az iskolázás kilencedik évéig képesítetteké és végre öt évfolyam (10 félév) alatt a teljes középiskolai oktatásra képesített tanároké, vagyis az Oberlehrereké. A pedagógiai főiskola felszerelendő pszichológiai laboratóriummal és a különféle iskolafokozatokat magában egyesítő gyakorló iskolával. Az első két év után volna valamennyi tanító- és tanárjelölt részére egy alapvizsga (Vorprüfung), mely a tanítói pályára nem termett jelöltek eltávolítására is szolgálna, és a tanulmányok befejezése után minden tanítókategória részére egy képesítő vizsga. E főiskola adná a doctor paedagogiae címét is. Nincs most terünk arra, hogy Walsemann tervét, különösen a tanulmányok menetét illetőleg, közelebbről ismertessük vagy bírálatába bocsátkozzunk. Meg akarjuk még említeni, hogy Walsemann dolgozata elé Rehmke, a greifswaldi egyetem híres filozófusa írt egy Geleitwortot, vagyis ajánló sorokat útravalóul. Ebben azt hangoztatja, hogy a tanítók képzése mostanáig tudományosság dolgában volt nagyon is fogyatékos, a tanároké pedig a didaktikát és methodikát illetőleg. Ez igaz lehet, de hogy a kétféle képzésnek egy újfajta főiskolában, a pedagógiai főiskolában való egyesítése az egyetlen panacea volna e bajok orvoslására, miként Walsemannal együtt Rehmke is hiszi, abban szabad kételkedni.

*Waldapfel János.*

**Die Aufbauschule.** Lehrpläne für ihre verschiedenen Formen, bearbeitet vom Pädagogischen Beirat des sächsischen Philologenvereins. (Veröffentlichungen des sächsischen Philologenvereins. Nr. 9.) Annaberg, 1922. (40 l.)

Az Aufbauschule, melyet magyarul talán pótló középiskolának lehetne hívni, egyik legnevezetesebb jelensége az új német iskolai mozgalomnak, és nem egyéb, mint a főiskola küszöbéig elvezető — rendszeren 9 éves — középiskolának hatévesre rövidített alakja. Legelső osztályába (az Untertertiába) oly népiskolai tanulókat vesz fel, kik hét népiskolai osztályt végeztek, és ezeket hat év alatt elvileg ugyanazon tanítási célok felé viszi, mint a megfelelő kilencosztályú iskolák. Ezeket a célokat ily rövid idő alatt csak igen tehetséges, erős akaratú és erős testű gyermekek tudják elérni, s ez új iskolanemnek éppen az a feladata, hogy ily gyermekeknek, kik bármilyen okból nem tudtak jókor középiskolába jutni, lehetővé tegye, mielőtt teljesen elkésnének, a középiskola elvégzését, illetőleg a főiskolára jutást. Ezeknek az iskoláknak természetesen sajátos tantervre lesz szükségük,